

สื่อมวลชน กับ อคติ

สื่อมวลชนสามารถส่งผลกระทบสะท้อนเกี่ยวกับความอคติและ discrimination ต่อบุคคลโดยทั่วไป ได้โดยง่ายจากการสื่อข่าวทั่ว ๆ ไป และจากบทวิจารณ์ รวมถึงทั้งวิธีการแพร่ภาพข่าว ไม่ว่าจะ เป็นข่าวที่แทรกเนื้อหาลงในบทความหรือภาพด้านการบันเทิง หรือ บริการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนถึงแนวนโยบายหลักที่สื่อมวลชนนั้น ๆ มีอยู่

พฤติกรรมของสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญต่อการควบคุมอคติและ discrimination ในสังคม

อคติกับการเสนอข่าว

โดยธรรมชาติของสื่อมวลชนจะมีจุดประสงค์ที่จะเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคม และความตรงไปตรงมาของสื่อมวลชนจะถือได้ว่าเป็นหลักมาตรฐานในการดำเนินงานของสื่อมวลชนนั้น ๆ ความตรงไปตรงมาจะต้องเป็นไปทุกเวลา ในทุกกรณี และในทุกสถานที่เหตุการณ์ มาตรฐานเช่นนี้เป็นหลักการที่สื่อมวลชนที่ดีจะต้องยึดถือในการเสนอข่าว

แต่ปัญหามีอยู่ว่าสื่อมวลชนต่าง ๆ กำลังเสนอข่าวคราวนานาประการอย่างตรงไปตรงมา อยู่โดยตลอดหรือไม่ และในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว การเสนอข่าวคราวได้คำนึงถึงความรับผิดชอบในการเสนอความขัดแย้งต่าง ๆ หรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากน้อยประการใดหรือไม่ เช่น ข่าวคราวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เช่นพวกนิโกร พวกยิว พวกอินเดียนแดง ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจว่า ข่าวใดควรนำมาเสนอให้สาธารณชน และ ถ้าข่าวนั้น ๆ ควรเสนอจะมีวิธีการเสนอได้อย่างไรจึงจะรักษาหลักการสื่อมวลชนได้อย่างเที่ยงธรรม และช่วยขจัดความไม่เข้าใจกันระหว่างบุคคลในสังคมในรูปของอคติและ discrimination

การเลือกข่าว

มีผู้ให้ความเห็นไว้ว่า การจะตัดสินใจว่า ข่าวไหนบ้างที่ควรเสนอต่อสาธารณชน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับหลักการ Objectivity ซึ่งเป็นมาตรฐานของสื่อมวลชน แต่ *Styles of คณะบรรณา-*

ธิดาร คณะผู้อำนวยการตลอดจนคุณค่าของช่าวนั้น และเสียงเรียกร้องจากสาธารณชนผู้ดู ผู้ฟัง ผู้อ่าน ต่างหาก ที่จะเป็นตัวทำให้เกิดผลต่อการสร้างอคติและ discrimination หรือไม่ มากน้อยประการใด

ปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะไม่ถ้อยหนัก แต่ครั้งที่เราลองพิจารณาการเสนอหัวข้อช่าว จะเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ หรือนิตยสารช่าว มีการเสนอแนวทางของช่าวไปในแนวต่าง ๆ กัน ใช้ style ของการเลือกแง่มุมของช่าวเดียวกันนั้นต่าง ๆ หรือมี style การวางรูปแบบเนื้อหาต่าง ๆ กัน มีการเน้นแนวทางของช่าวไว้แตกต่างกันอีกด้วย การเสนอประเด็นขัดแย้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการเสนอแบบมุ่งเพียงทิศทางเดียวหรือไม่

ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งในอเมริกา อาจจะดำเนินการได้ถึงมาตรฐานแห่งความมี objectivity สูงสุดในการเสนอช่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยมีคนอเมริกันผิวดำเข้าร่วมด้วย แต่ถ้าเป็นช่าวคราวเรื่องราวที่น่าสนใจในทางดี ซึ่งมีอยู่ในกลุ่มชุมชนผิวดำ หรือกลุ่มนิโกร เหล่านี้ บรรณาธิการจะมองข้ามไปหรือไม่อย่างไร หรือการประโคมช่าวในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งดีในหมู่นิโกรถูกหยิบยกมาพิจารณาเสนอช่าวในอัตราตามความเหมาะสมของเนื้อช่าวที่แท้จริง ที่ควรจะเป็น หรือไม่ อย่างไร

Shary ได้สรุปความจากการประชุมทางวิชาการ เรื่อง Patterns of American prejudice ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากสื่อมวลชนหลายแห่ง ว่า ในการเลือกช่าวมาเสนอสาธารณชนนั้น ประเด็นเกี่ยวกับ objectivity จะไม่ถือเป็นภาระผูกพันบังคับในด้านปฏิบัติ ขบวนการคัดเลือกเหตุการณ์ตามปกติมักจะอยู่บนความโน้มเอียงที่จะนำเสนอภาพพจน์ในทางลบเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย หรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าบรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวจะไม่ได้มุ่งมันเช่นนั้นจริง ๆ แต่ความน่าสนใจของช่าวเหตุการณ์ จะมีอยู่ว่าตามปกติคนเราจะสนใจต่อเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น มีชีวิตชีวา สิ่งผิดปกติต่าง ๆ ความแปรปรวนต่าง ๆ และช่าวที่น่าขบถ ช่าวที่สร้างอารมณ์ทั้งหลาย ในขณะที่ถ้าเป็นช่าวธรรมดา เรื่องเหตุการณ์สถานที่ปกติ ช่าวดีธรรมดา จะไม่เป็นที่สนใจติดตามอยากรู้อยากเห็น

และจากการถูกบีบคั้น และกดดันตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จะมีผลทำให้พวก minority group มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมผิดปกติออกมาในสังคม หรือมีการประพฤติดังปฏิบัติที่นับว่าตื่นเต้น ได้มากกว่าธรรมดา เพราะฉะนั้นลักษณะเช่นนี้จะกลายเป็นตัวหนุนนำให้เกิดลักษณะที่น่าเป็นช่าว หรือมีค่าควรแก่การเป็นช่าวแพร่สู่สาธารณชนตามหลักการเทคนิคสื่อสารมวลชนได้บ่อยครั้ง จนดูเหมือนว่าลักษณะที่ไม่ดีหรือการประพฤติดังปฏิบัติไม่ถูกไม่ควรนั้นมีอยู่มากเหลือเกินจนเห็นได้ชัดกว่าคนในหมู่ Majority group

คนที่เป็นพวก minority group ก็เท่ากับว่าถูกซ้ำเติมทางหนึ่งไปโดยปริยายจากขบวนการเลือกสรรชาวตั้งที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วข้างต้นไม่ใช่เพียงเพราะว่า คนพวกนี้มักจะถูกเสนอข่าวในทางไม่ดีไม่งามเกี่ยวกับสมาชิกบางคนจำนวนหนึ่งที่ประพฤติเบี่ยงเบนนอกกลุ่มนอกทาง แต่ทั้งยังเป็นเพราะเหตุอีกประการหนึ่งในแง่ที่ว่า คนที่จัดได้นับเป็นสมาชิกของ minority group มักจะไม่ค่อยมีข่าวในทางดี หรือข่าวน่าชื่นชอกชื่นใจมาเสนอผ่านหูผ่านตาสาธารณชนบ่อยครั้งนัก ไม่เหมือนกับอัตราจำนวนข่าวพฤติกรรมไม่ดีที่มีปรากฏมากกว่ามาก

จากการอธิบายเกี่ยวกับ Patterns of American prejudice ได้มีความเห็นว่าเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดสภาวะการแ่่งข่าวในแนวโน้มเช่นนี้ก็เพราะในหมู่ผู้ทำงานเกี่ยวกับข่าว ยังมีสมาชิกที่มาจาก minority group อยู่จำนวนยังไม่มากเพียงพอ ถ้าหากจำนวนคนใน staff ผู้สื่อข่าว หรือผู้ทำงานเกี่ยวกับข่าวมีคนทีมาจาก minority group มากขึ้น อาจมีผลทำให้ลักษณะการเสนอข่าว หรือขบวนการเกี่ยวกับการเลือกสรรข่าวเปลี่ยนแปลงไปก็ได้

ยกตัวอย่างเช่นในอเมริกา ผู้สื่อข่าวผิวขาวจำนวนไม่น้อยที่ถึงแม้จะไม่มือคดใด ๆ อยู่ก็ตาม เวลาจะเลือกเรื่องที่น่าสนใจในทางดีงามของคนก็มักจะมีควมโน้มเอียงที่จะเลือกจุดเด่น ๆ จากครอบครัวคนผิวขาว หรือเลือกดูจากครอบครัวคนผิวขาวบ่อยครั้งมากกว่าที่จะดูจากครอบครัวพวกนิโกร ในทำนองเดียวกันบรรณาธิการก็เหมือนกับผู้สื่อข่าว ที่มักมีแนวโน้มที่จะมองโลกหรือมองเหตุการณ์รอบตัวด้วยความรู้สึกนึกคิดที่เป็นแบบคนผิวขาวมองเหตุการณ์ต่าง ๆ และวินิจฉัยสั่งการต่าง ๆ ด้วยควมโน้มเอียงที่จะใช้โลกทัศน์แบบคนผิวขาว แต่ถึงอย่างไรก็มีอยู่บ้างเหมือนกันในบรรดาผู้ทำงานเกี่ยวกับข่าวและการสื่อมวลชนที่มีความรู้สึกเร็ว sensitive เพียงพอที่จะวางใจเป็นกลางให้ความยุติธรรมในการเลือกสรรข่าวเกี่ยวกับ minority group ให้อยู่ในอัตราเท่าเทียมกันกับข่าวเกี่ยวกับสมาชิก majority group ไม่ว่าจะเป็นทางดีหรือทางไม่ดี ความไม่สมดุลย์ทำนองนี้เกี่ยวกับข่าวที่เสนอต่อสาธารณชนถ้าหากไม่ก่อให้เกิด “อคติ” ในหมู่คน ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นตัวช่วยเสริม “อคติ” ทีเคยมีอยู่ หรือกำลังมีอยู่ ในด้านใดด้านหนึ่งของสาธารณชนได้ เพราะสื่อมวลชนยังคงเป็นเครื่องมือชนิดเดียวที่ช่วยให้เห็นภาพของคนกลุ่มน้อยหรือคนทีเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็วสม่ำเสมอ การย้ำเน้นเรื่องไม่ดีไม่งามบ่อย ๆ ย่อมก่อให้เกิดภาพพจน์แบบ stereotype หรืออคติตามไปได้ในไม่ช้า การเปลี่ยน style ขบวนการเสนอข่าวอาจจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงผลจากการตกตะกอนทางความรู้สึกทีเคยมีมาแต่เดิมได้ไม่น้อย

จะเห็นได้ว่านอกจากความจำเป็นในเรื่องที่ว่าผู้ทำงานเกี่ยวกับข่าว หรือสื่อมวลชน

ควรต้องรับรู้ด้วยว่า ภาระหน้าที่ในการปฏิบัติตามลักษณะอาชีพของตนมีอิทธิพลต่ออคติ หรือ discrimination แล้วทางหนึ่งที่จะช่วยต่อสู้กับความมีอคติ และ discrimination ในหมู่สาธารณชน ก็คือการเลือกข่าวและการให้คำวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่จะช่วยเสริมสร้าง ให้ความรู้แก่สาธารณชนผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟังเหล่านั้น ช่วยให้สาธารณชนได้รับรู้หรือเรียนรู้หันกลับไปดูตนเองว่า การคิด หรือ การปฏิบัติอย่างมีอคติ และใช้ discrimination ที่มีอยู่ หรือทำอยู่เป็นสิ่งที่เรียกว่า “อคติ” หรือเป็นสิ่งที่เรียกว่า “discrimination” ซึ่งล้วนแล้วแต่ควรที่จะล้มเลิก หรือขจัดทิ้งเสีย ช่วยกระตุ้นให้ผู้ฟัง ผู้ดู ผู้อ่าน เกิดความรู้สึกไม่อยากคงความอคติ หรือ discrimination ต่อไป

สิ่งสำคัญคือไม่ว่าจะเป็นแนวทางการวางเนื้อเรื่อง หรือการจัดเรื่องราวของข่าวที่ได้เลือกมาแล้ว และวิธีการใช้คำ ล้วนแล้วแต่จะมีอิทธิพลให้เกิดความประทับใจเป็นส่วนรวมในทิศทางใด ทิศทางหนึ่งในหมู่ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ชมได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ความสำคัญยังอยู่ที่การจัดเรื่องให้อยู่หน้าใด หน้าแรกหรือหน้าหลัง ใช้รูปประกอบหรือไม่ รูปที่ใช้ประกอบเราอารมณ์ไปในทางใดแค่ไหน ฯลฯ และถ้าหากเป็นสื่อมวลชนทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งจะมีอยู่ที่ผู้ดำเนินรายการต่าง ๆ ว่าเป็นคนมีหน้ามีตา หรือ เป็นผู้ที่มีคนนิยมมากหรือไม่อีกด้วย